

Αγάλματα Κολοκοτρώνη και η Περικεφαλαία του

Έρευνα και επιμέλεια
κειμένων:
Δημήτρης Συμεωνίδης JP

Ο Κολοκοτρώνης στη μάχη της Τραμπάλας που κράτησε τρεις μέρες, οι Έλληνες είχαν 110 νεκρούς και τραυματίες, ενώ ο Ιμπραήμ είχε 700 νεκρούς και πολλούς περισσότερους τραυματίες.

«Η επιλογή του Σώχου να παραστήσει τον Κολοκοτρώνη έφιππο δεν έγινε απλά, για να προσδώσει κύρος και μεγαλοπρέπεια. Το άλογο το χρησιμοποιούσε καθημερινά ο Κολοκοτρώνης».

Ο Κολοκοτρώνης του Ναυπλίου Μέρος Β'

Από έγγραφα της εποχής ήταν γνωστό πως ο Σώχος, αφού έκανε την απαραίτητη έρευνα, επιθυμούσε να φιλοτεχνήσει τον Κολοκοτρώνη με την αυθεντική του μορφή ασκεπή, χωρίς κάλυμμα κεφαλιού, προκειμένου να φαίνεται η γνωστή του χαιτή, όπως φαίνεται και στο γνωστό μας πεντοχιλίο, που εκδόθηκε το 1984. Οι πιέσεις όμως ήταν έντονες, διότι η Επιτροπή λατάρουσε έναν επιβλητικό ήρωα και όχι έναν απλό πολεμιστή, πόσο μάλλον με μακριά μαλλιά και ξυρισμένο εμπρός το κεφάλι, πράγμα που συνήθιζαν οι Αρβανίτες. Έτσι αναγκάζουν το γλύπτη να φορέσει στο Γέρο περικεφαλαία και μάλιστα βαριά, αρχαιοπρεπή, και έτσι τελικά ο ήρωας απέκτησε την εντυπωσιακή και όλο μεγαλείο περικεφαλαία του. Δε γνωρίζαμε ούτε τις αντιδράσεις, ούτε τα συναισθήματα του καλλιτέχνη, γι αυτή την επιβολή στην εικαστική του άποψη, μέχρι το 2002, όπου κατά τις εργασίες συντήρησης του ανδριάντα της Οδού Σταδίου στην Αθήνα από την αρχαιολογική υπηρεσία, αποκαλύφθηκε η ακόλουθη επιγραφή στην περικεφαλαία και το εσωτερικό της χαιτής: Παρά τη θέλησιν του Σώχου, Κολοκοτρώνη μου, ξαναφόρεσε την περικεφαλαία, Paris 1909. Δεν είναι γνωστό εάν η ίδια σκωπική επιγραφή υπάρχει και στο άγαλμα του Ναυπλίου, αλλά το περίεργο είναι το πως αυτή η επιγραφή έχει χρονολογία το 1909, ενώ είναι γνωστό πως τοποθετήθηκε σε αυτή τη θέση το 1904.

Το γλυπτό του Ναυπλίου χυτεύθηκε στο ίδιο χυτήριο με το γλυπτό της Αθήνας. Και τα δύο γλυπτά χυτεύθηκαν κατά τμήμα-

τα, τα οποία συναρμολογήθηκαν πιθανώς επί τόπου. Μια επιθεώρηση στο άγαλμα του Ναυπλίου αποδεικνύει την ύπαρξη 5 τμημάτων: την κεφαλή και το λαιμό του αλόγου (μέχρι το μέσο του στήθους), το ανώτερο τμήμα του σώματος του Κολοκοτρώνη με την Περικεφαλαία, το κατώτερο τμήμα του σώματος του Κολοκοτρώνη, τα πόδια του αλόγου και τη συμφυή μεταλλική βάση και τέλος την ουρά και το μπροστινό αριστερό πόδι του αλόγου. Η επιλογή του Σώχου να παραστήσει τον Κολοκοτρώνη έφιππο δεν έγινε απλά, για να προσδώσει κύρος και μεγαλοπρέπεια. Το άλογο το χρησιμοποιούσε καθημερινά ο Κολοκοτρώνης. Ήταν βασικό στοιχείο γρήγορης μετακίνησης και αιφνιδιασμού στον ανταρτοπόλεμο, που κυρίως διεξήγαγε νικηφόρα απέναντι σε έναν πολυάριθμο εχθρικό στρατό. Αυτός και οι συμπολεμιστές του ήταν συνεχώς ανεβασμένοι στα αλόγα τους, έτσι που στα δημοτικά μας τραγούδια μεταφέρεται πως: Καβάλα παν, στην εκκλησιά, καβάλα προσκυάνε, καβάλα παίρν' αντίδωρο απ' του παπά το χέρι. Το μεγαλόσωμο άλογό του έχει ακριβώς την ίδια στάση, την ίδια θέληση, την ίδια αποφασιστική ορμή με τον ιππέα του. Έχει περήφανα όρθιο τον λαιμό του και προβάλλει το μέτωπο επιθετικά. Έχει σκωπημένο το αριστερό μπροστινό πόδι του σε ελαφρύ βηματισμό και ανασκωμένο το πίσω δεξιό. Δεν πατά και με τα τέσσερα πόδια του σταθερά και ήρεμα στη γη. Τα υψωμένα πόδια δεν δείχνουν μόνο κίνηση και ανησυχία. Από ορισμένους αυτή η κίνηση θεωρείται συμβολισμός της σχέσης του αναβάτη με τον ηρωισμό και τον ένδοξο θάνατο στη μάχη. Συνθετικά ο κάθετος άξονας του κεφαλιού του αλόγου δένει

αρμονικά με τα δύο κάθετα σίγουρα πόδια και έρχεται σε αντίθεση με τη γεμάτη δύναμη καμπύλη του λαιμού, αλλά και τις μυώδεις καμπύλες της ράχης, του λαιμού και της κοιλιάς του αλόγου, ιδίως όταν παρατηρούμε το άλογο από το πλάι.

Η στάση του αλόγου του Κολοκοτρώνη θεωρείται περίεργη, γιατί στη διεθνή γλυπτική γλώσσα είναι γνωστό ότι, εάν το άλογο του έφιππου ατόμου έχει και τα δυο μπροστινά του πόδια στον αέρα, σημαίνει πως αυτό το άτομο πέθανε στη μάχη. Εάν το άλογο πατά στη γη το ένα του μπροστινό πόδι και έχει το άλλο πόδι στον αέρα, τότε αυτός πέθανε αργότερα, από τραύματα που υπέστη κατά τη διάρκεια των μαχών. Εάν το άλογο έχει και τα τέσσερα πόδια στη γη, τότε το άτομο αυτό απεβίωσε από φυσικό θάνατο. Κι όμως το άλογο του έφιππου Κολοκοτρώνη έχει το ένα του πόδι στον αέρα, αν και είναι γνωστό πως ο Κολοκοτρώνης δεν πέθανε από τραύματα της μάχης, αλλά στις 4 Φεβρουαρίου 1843 από εγκεφαλικό επεισόδιο που υπέστη μετά το γλέντι για το γάμο του μικρού του γιου Κολίνου (Κωνσταντίνου). Ίσως καλλιτέχνης και Αρχές ήθελαν να αποτίσουν ένα αιώνιο φόρο τιμής στον ηρωικό άντρα και παρέβλεψαν του κανόνες της διεθνούς γλυπτικής πρακτικής. Το έργο αποπερατώθηκε το 1894 στο Παρίσι, μεταφέρθηκε στην Ελλάδα το 1895 και παρέμεινε πέντε χρόνια στις αποθήκες του Οπλοστασίου του Ναυπλίου, που ήταν μονάδα του Στρατού με σκοπό την επισκευή και παραγωγή οπλισμού και πυρομαχικών, η οποία άρχισε τη λειτουργία της μετά την Επανάσταση του 1821 στο υπό σύσταση ελληνικό κράτος και συνέχισε κατά τον 19ο αιώνα.

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή